

# **Badische Landesbibliothek Karlsruhe**

**Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe**

## **Commentarius in universam Aristotelis - Cod. Ettenheim-Münster 157**

**Aristoteles**

**[S.l.], 1611**

Capvt Sextvm

[urn:nbn:de:bsz:31-117375](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-117375)

CAPIT SEXTVM.  
DE COMPOSITIS HABITIBUS & DIFFE  
RENTIIS HABITVS VNIUSCUIUSQUE.

Postquam Porphyrius singularum nomina signifi-  
ca quam in praefatione pollicitus fuit. methodo utriusque  
applicavit in hoc ultimo capite eadem inter se  
ponendo singulorum differentiam et communiones et  
convenientias inter se ostendit; Ita copiosius  
et absq. commentario intelligi possit ab eo qui  
haec omnia dicta sunt legerit et intellexerit.  
Tantum notetur primo Porphyrius omnes spe-  
cificas solas genericas Differentias & plures  
habitus quas etiam Rationale recipit. sed  
solum Proprium Specificum & quatuor unius-  
cuiusque agnoscere quod sub finem capituli ad  
accidente inseparabili determinat primo quod  
Proprium uni soli speciei conveniat ut Nihilum  
hominis; Sed Inseparabile fundens pluribus et non

De Atropibus eorum caroni comi. De quibus  
 hoc segetur quod Lycopium in natura in de specum  
 eorum sed Atropibus in se parabile dicitur. Itaque  
 Quod Lycopium a singulis in quibus est equaliter prohi  
 cipit in quibus in homines equaliter visibiles sunt. Sed  
 Accidentia in se parabilia in alijs magis in alijs magis  
 in se reperiuntur. Sed an hoc di. et tunc in  
 se reperiuntur Physiici di. iudicent.

Notetur eto etiam illud quod post initia capite  
 habetur dicitur Accidentia et. Prædicabilis pri  
 mario et principaliter convenire ac prædic  
 ab de Individuis secundario tantum species  
 ac universalibus ut quæ nigredo singularis comi an  
 dicitur; dicitur etiam ad eam et et specialis comi  
 est. Boetius: sed propria et cetera universalis  
 secundario conveniunt superioribus et sunt species et  
 secundario in Individuis quo sequitur Accidentia  
 et et et Prædicabilis convenire quod  
 in ea quod Accidentia et Prædicabilis etiam ha  
 bent. Inplex. Inplex. Inplex. Inplex. Inplex. Inplex.

101  
Duplex enumerationis Altera. immediata et propria  
Altera remota. Sed discrepat quod propria  
sua sit universale, ut species est genus. Altera  
tam. u. Particularis ut Individua. Sed individua  
sua contingencia et contraria et sunt immediata  
relationis habeant Individua et et eorum species  
et genera. Quae legi possunt apud Tolatum  
Nam tandem Aristotelis Logica in gradibus

## CATEGORIE ARISTOTELIS.

## PREFATIO.

Cum sententia recentiorum si Julium Gatium et antiquorum  
 in simpliciter aliis nonnullis minoris nota Philosophos  
 exigiis Aristotelem huius libelli auctorem esse propo-  
 terent, ut videre est apud Combi. hic et alios. Inveniti-  
 tur autem Categoria hoc est predicamenta quae potissi-  
 ma eius pars in explicandis 10 Categorijs insari-  
 tur. Significat autem Categoria sine predica-  
 tum scilicet et quasi statum sine ordinatam dispo-  
 sitionem Predicatorum quae unum alij subicitur vel  
 alio predicatur, ut infra explicabitur.

Circa huius libri finem et quod idem est scopum quem  
 sibi Aristoteles in eo scribendo praesepum habuit, mag-  
 nate inter se dissident Logici. Alii enim rerum ordi-  
 nationem et tractationem alij conceptuum, alij verum  
 dispositionem hic doceri atque explicari volunt.

Pro veritate cognoscenda sciendum est primo quod  
 Jost. c. 7. Aristotelem et alios scriptores  
 Logicae praecipue ita conscriptisse ut ex po-  
 ssumus accommodarent ad vocales differendi modos

101  
tunc quod uocatur quibus conceptus sunt scripta categori-  
ca et ad huc de his quod referuntur ad hunc modum  
facile etiam mentales per praeteritum et uocantur  
Sciendum est non solum nomina scripta uocantur  
mentalia predicari ac subiecti praedicati et huius  
modi categorizata diu sed multo magis et prin-  
cipaliter ipsas res. ut contra Nominales dicitur  
ostensum est in prof. Porph. a. 3. et clar. catel  
p. 1. c. huius libri. Ex quo etiam sequitur  
nomina tam etiam res per uera significata  
categoriis disponi posse.

Sciendum tertio ex Boetio et For. cum uerba  
coordinatioe necessario etiam coniungi de per de  
rem uocabulorum. Ex eaq. nullo negotio intelli-  
gi quod res semper cum Propria significatione  
coniuncta sunt et quod in res uenit hoc nomen  
cum uocabulis inuenitur, ut ait Boetius.

Sciendum quarto cum Logica uersetur circa res  
Intentiones quae ut alibi ex eoi Tertio dictum est alia  
non sunt quam res concepta siue conceptus

cum magis relationibus rationalibus. Ideo opus habet non  
 solum rerum omnium cognitione, quae sufficit ad  
 Intentiones formandas. Et quia docentur. Hic  
 2. dicitur. Et. et. p. Eth. c. ult. fabro aliqua  
 est cognitio artis circa quae versatur, et morali Phi-  
 losopho aliqua ars rationalis eiqz Potentiarum notitia  
 et medico oculum vel nervum curaturo eisdem cu-  
 li. ac nervi et eadem ratione singulis artificibus,  
 aliqua eiqz materia qua indiget cognitio necessaria  
 est. Ita etiam Logico aliquis rerum omnium primo  
 Intentionalium scientia habenda est prius quam ad  
 secundas Intentiones eis applicandas accedat.  
 Quae rerum cognitio in hoc prae dicamento, cum  
 libro traditur. Dum res omnes in certas clas-  
 ses rediguntur ac disponuntur eo fine ut ex  
 Dispositione quarum et quomodo apte sint subiectis  
 que predicari qua Genera qz species, quae na-  
 turae minus extrinsecum in Syllogismis ac de-  
 monstracionibus fieri possint. Quae tamen tra-  
 ditio non debuit esse exquisita cum rudis au-  
 diens sufficiat. Proinde Aristoteles in toto libello  
 non reliquit rei causam affectus, ac proprietates ca-

280  
tegoriarum, ne alla demonstratione considerat  
Ut post Thomam I. de anima logica  
c. 4. g. et .b. emittit docet  
His praemissis respondeo. Huius libri titulum  
nam et scopum siquidem Aristoteles mentem in  
lectionem attendens esse voces quod distinctio  
ceteras quae sunt ordinabiles in certas classes  
praedicationem et subiectionem easque  
ut logicus numerum quasi nominum ac  
multitudinem certis et communibus quasi  
locis comprehensam habeat ex quibus  
enunciationes et differendi modos etiam apte  
et verba possit. Ita cum Boetio, Alberto magistro  
multisque alijs docentur For. 2. Inst. c. 1. et tota  
q. et Conimb. Et probatur. Quia Aristoteles  
hunc librum ita scripsit ut aliquam subordinationem  
et connectionem haberet cum sequenti  
libro logici. Sed in ijs tractat de vocibus  
partim in q. 4. a. 4. aff. 3. in praenotanda  
ostensum est. partim constabit ex eorum intentione



Ergo etiam in de ydem uocibz agit. Tamen illi  
 uocis ex significatione si significantes et res significata in  
 labia opponantur eo ipso quod agitur hic de uocibus  
 etiam agatur de rebus prout & uoces ex uisitato  
 significatur. Vnde & diceret res prout signifi-  
 cantur. & uoces ordinabiles in certas classes per  
 predicationem et subiectionem huius operi. Verum et  
 intentionem Aristelis fuisse ut nro responso aduersa-  
 rium affereret: qua de causa licet Aristoteles  
 non in tractationem potissimum sibi proposuerit  
 Logicam tamen de rebus et seri in potissima libelli  
 eius parte tractat. Ex quo tamen nil contra uo-  
 ces obijci potest. Quando quidem uocum et nomini-  
 significationum ordinatio et applicatio ex eorum  
 coordinatione et tractatione ita dependet ut  
 sine ea intelligi non possit. Logica dary prout  
 in n. c. s. in quo uoces abstracte in is predi-  
 camenta disponantur.

Deo Logici habitus & ut huius libello respondet  
 Partiale obiectum. Sicut huius est, Res per se Isten



omnes sex post predicamenta. Divisio capitum a  
varijs rationibus. Nam Antimbricum plurimq. totum lib.  
distinguent in 14 cap. et primis 4 complectantur  
ante predicamenta. 8. seq. deinde ipsa predicamenta.  
totidem post remissis post predicamenta. Alii singulas  
3 partes in 8 cap. dividunt: Atq. universum libel-  
lum in 15. Ita ut initio cuiusq. partis numerare  
incipiant. Nos communem distributionem sequemur.

### ANTEPREDICAMENTA

Id quod in Predicamentis positum estis condi-  
onibus affectum esse oportet. Debet enim esse univocum  
et Intelligibilem etc. Quas conditiones Aristoteles in  
huius operis parte explicat, eiq. interpretes fatis pra-  
dicamenta vocant eo quod predicamentorum trata-  
tionem et contemplationem praemittantur.

### CAPUT PRIMUM.

De Equivocis, univocis et denominationibus.

**T**raduntur ab Aristotele in hoc. 1. c. tres species: una  
scilicet univocorum; Altera denotantium. Tertia denomi-  
nationum. Pro duabus primis intelligendis notant auctores

plures <sup>et</sup> quadrifaria scilicet esse posse plures <sup>et</sup>  
officium. Nam vel habent idem nomen et eandem  
officium ut homo et sunt univoca istis ab aliis  
satis graecis dicuntur synonyma: vel nec idem  
nomen nec eandem officium habent, ut homo et co-  
lor, et a Boetio dicuntur diversivoca, a graecis  
heteronyma: vel habeat diversa nomina  
sed eandem officium, ut ensis et gladius, et a  
Boetio dicuntur multivoca, a vulgo synonyma,  
a graecis polyonima: vel denique habeat idem  
nomen commune sed diversas officios, ut canis  
latrabilis, et piscis canis, et stella, et a Latini  
dicuntur equivoca a graecis homonyma. Porro  
Aristoteles omnia polyonima et heteronyma solatio  
nonyma et synonyma definiuit in hoc capite.

## QUESTIO PRIMA

De Homonymis seu Equivocis.

HATTCVLVS QVINTVS.

Explicatur Officium Homonymorum seu Equivocorum.